

ارتقاء حس تعلق به مکان مبتنی بر بازشناسی هویت معماری بومی مازندران

زهرا مهدی نژاد گودرزی^۱ جمال الدین مهدی نژاد درزی^۲

۱- کارشناس ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد آیت الله آملی

گروه معماری، آمل، ایران

۲- هیأت علمی دانشکده معماری دانشگاه شهید رجایی

Zmehdinejad@yahoo.com

زهرا مهدی نژاد گودرزی

خلاصه

معماری بومی هر منطقه شامل مجموعه‌ای از شاخصه‌های است که از معماری مناطق دیگر آن را متمایز می‌کند. تأثیرات فرهنگ و آداب و رسوم، تأثیر پذیری از شرایط آب و هوایی، استفاده از مصالح بوم آورد را می‌توان از ویژگی‌های معماری بومی هر منطقه برشمرد که با وجود هماهنگی، تفاوت‌هایی بین آنها به چشم می‌خورد. سطوح شیب‌دار، تراس‌واره‌ها و استراحتی تهویه طبیعی از طریق جداره‌ها و معماری کوشک "برونگرا" را می‌توان هویت معماری بومی منطقه مازندران دانست، توجه به هر یک از آنها در طراحی بناهای این منطقه می‌تواند عاملی جهت ارتقاء حس تعلق ساکنان آن به "مکان" باشد. داشتن خاطرات و پس زمینه‌های ذهنی مشابه در افراد می‌تواند دلیلی بر این مدعا باشد. در نتیجه‌ی این امر می‌توان شاهد بروز رفتارها و روابط سالم اجتماعی، حضورپذیری افراد در جامعه و تعاملات اجتماعی پایدار بین آنها بود. عدم توجه به مقولات فوق عامل بروز حس بی‌هویتی در افراد می‌شود، که نتیجه آن بروز ناهنجاری‌های رفتاری، جامعه‌ای ناسالم و فردگرا می‌شود. در این پژوهش به بررسی نقش عناصر شاخص معماری بومی مازندران به عنوان عناصر هویتی بر ارتقاء حس تعلق افراد به مکان پرداخته می‌شود. نوع تحقیق حاضر از جنبه هدف، بنیادی-کاربردی می‌باشد و از نظر ماهیت در مجموعه پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی قرار می‌گیرد.

کلمات کلیدی: معماری بومی، هویت معماری بومی، حس تعلق، حضورپذیری، تعاملات اجتماعی

۱. مقدمه

در دوره‌های زمانی مختلف تنها دغدغه اکثر معماران فراهم کردن شرایط آسایش انسان و پاسخگویی به نیازهای آنان بوده است. شرایط اقلیمی هر منطقه از جمله ارکان اصلی معماری است که از ابتدای ساخت سرپناه توسط بشر مورد توجه قرار داشته و با گذشت زمان و تغییر و تحول سبک‌ها، نیازها و نگرش‌ها و حتی تغییر در فضاهای معماری بنیان این نیاز دستخوش دگرگونی و تغییر نشده است. طراحی اقلیمی تنها عامل شکل‌دهنده و معنی بخش معماری هر منطقه است که در هر زمانی و با هر شرایط اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، تاریخی و... همچنان پایدار باقی مانده است (اسمیت، ۱۳۸۸). با توجه به شکل‌گیری و ترکیب معماری بومی می‌توان اذعان داشت که ویژگی‌های متفاوت هر یک از اقلیم‌ها تأثیر فراوانی در شکل‌گیری شهرها و ترکیب معماری این مناطق داشته، به گونه‌ای که قابلیت متمایز کردن معماری هر منطقه از مناطق دیگر را دارا می‌باشد. این عناصر شاخص است که موجب هویت بخشی به نظام شهری و منطقه‌ای می‌شود که همچون شناسنامه‌ای در گذار زمان برای اثبات هویت و فرهنگ بومی نقش مهمی را ایفا می‌کند. فضا